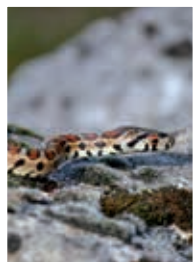
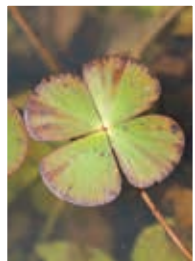

Prirodno bogatstvo i naslijeđe sliva rijeke Drim:
inspiriše naše zajedničko djelovanje

© MIO-ECSDE 2018

12, Kyrristou str., 10556 Athens, Greece

tel: +30 2103247490, +30 2103247267, fax: +30 2103317127, e-mail: info@mio-ecsde.org, website: www.mio-ecsde.org

Written by: Thomais Vlachogianni (MIO-ECSDE)

Editor-in-Chief: Michael Scoullos (MIO-ECSDE)

Text editing: Anastasia Roniotes (MIO-ECSDE)

Front cover photo: *Pelecanus crispus* © Milan Vogrin

Back cover photo: *Orthetrum cancellatum* © Thomais Vlachogianni

Layout: Antonis Kapiris, Tamgram Creative Studio

Prirodno bogatstvo i naslijeđe sliva rijeke Drim: inspiriše naše zajedničko djelovanje

Azra Vukovic, Novak Cadjenovic

Posebna zahvalnost sljedećim osobama: Ivana Lozanovska, Mehmet Metaj, Milan Vogrin i Irene Koutseri na vrijednim savjetima.

Ova publikacija je ponovo štampana pod okriljem Drin CORDA i uz podršku GEF Drin projekta. Pripremljena je od strane MIO-ECSDE (Mediterranski centar za informacije iz oblasti životne sredine, kulture i održivog razvoja - Udruženje nevladinih organizacija Mediterana) pod okriljem Act4Drin projekta finansiranog iz fonda Partnerstva za kritične ekosisteme. Ova publikacija predstavlja stavove autora koji nisu obavezujući za donore.

Publikacija je dostupna na sljedećim internet mjestima: www.mio-ecsde.org i www.act4drin.net.

Ovaj dokument je u skladu sa UN pravilima i politici po pitanju imena i međunarodnog statusa zemalja i/ili geografskih područja i sl. Karakterizacija, imena, mape ili bilo koji grafički prikaz u ovom dokumentu ni na koji način ne implicira politički stav ili stavove strana koje su bile uključene u razvoj i štampanje. Korištenje termina ili stavova u ovoj publikaciji ni na koji način ne označava poziciju MIO-ECSDE u ovoj oblasti.

ISBN: 978-960-6793-19-6

Suštinska vrijednost Drimskog sliva je neprocjenljiva - to je nesumnjivo jedna od najvažnijih slatkovodnih biodiverzitetskih vrućih tačaka u Evropi. Bez obzira da li smo svjesni toga ili ne, slatkovodni ekosistemi zajedno sa svakim dijelom biodiverziteta koji podržavaju i usluge ekosistema koje pružaju, određuju kvalitet našeg života i blagostanja. Mi kao pojedinci možemo napraviti veliku razliku jednostavnim brigom, poštovanjem prava svih živih bića da uživaju ovu planetu i preduzimanjem individualnih ili kolektivnih akcija ka očuvanju biodiverziteta Drimskog sliva i njegove neprocjenljive usluge ekosistema.

Ova publikacija ima za cilj podizanje svijesti javnosti o vrijednosti našeg zajedničkog prirodnog bogatstva i nasleđa i to je konkretan prikaz posvećenosti i solidarnosti među ekološkim NVO regiona za zaštitu i očuvanje sliva rijeke Drim. Razvijen je od strane Mediteranske informativne kancelarije za životnu sredinu, kulturu i održivi razvoj (MIO-ECSDE), u okviru projekta Act4Drim. Act4Drim projekat je finansiran od strane Partnerskog fonda za ugrožene ekosisteme (CEPF), koji predvodi MIO-ECSDE i implementira se u saradnji sa KAQKA PRODUCTION, BIOSFERA, GREEN HOME i MES.

Pored partnera na projektu, Act4Drim promotere čine i sledeće NVO: Albaforest, BirdLife Slovenia (DOPPS), Društvo za zaštitu i proučavanje ptica (DPPVN), Ekološki centar za upravu i tehnologiju (ECAT), Udruženje EIRLA, Zeleni Crne Gore, Zavod za zaštitu prirode u Albaniji (INCA), Institut za ekološku politiku (IEP), ekološki pokret "OZON", Permakultura i organska poljoprivreda (POA), Zaštita i očuvanje životne sredine u Albaniji (PPNEA), PSEDA ILIRIA i Društvo za zaštitu Prespe (SPP).

Prirodno bogatstvo i naslijeđe sliva rijeke Drim: inspiriše naše zajedničko djelovanje

Sadržaj

- Sliv rijeke Drim: povezivanje vodenih površina jugozapadnog Balkana | **6**
- Putanja sliva rijeke Drim do Jadranskog mora | **7**
- Suštinska vrijednost sliva rijeke Drim: Ključne biodiverzitetske tačke | **7**
- Sliv rijeke Drim: Koliko vrijedi? | **8**
- Sliv rijeke Drim u opasnosti: ključni problemi i uticaji | **8**
- Ohridsko jezero: jedno od malobrojnih drevnih jezera na svijetu | **11**
- Skadarsko jezero: najveće jezero na Balkanu | **13**
- Veliko i Malo Prespansko jezero: utočište za živi svijet | **14**
- Rijeka Bojana: mozaik biološki bogatih staništa | **15**
- Crni i Bijeli Drim | **16**
- Vrste u središtu pažnje | **17**
- Koordinisana akcija za održivu budućnost Drimskog basena | **20**
- Reference | **22**

▼ *Ulcinj Salinas, Montenegro* © Thomais Vlachogianni

Sliv rijeke Drim: povezivanje vodenih površina jugozapadnog Balkana

Sliv rijeke Drim se pruža na geografskom području od 20.000 kvadratnih kilometara jugozapadnog Balkana; pruža se kroz Albaniju, Grčku, Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju, Kosovo i Crnu Goru. Sliv Drima je povezan hidrološki sistem koji obuhvata prekogranične pod-slivove: jezera Veliko i Malo Prespansko jezero, Skadarsko jezero, rijeku Drim uključujući njene pritoke- Veliki i Mali Drim i rijeku Bojanu.

◀ *Canis aureus* © iStock.com/Jannie Nikola

Suštinska vrijednost sliva rijeke Drim: Ključne biodiverzitetne tačke

Balkanski region je poznat u Evropi kao biodiverzitetno žarište uslijed činjenice da je u prošlosti služio kao glavni glacijalni refugijum i mjesto ukrštanja puteva flore i faune iz Evrope i Azije. Prošireni sliv Drima je pun života, dom izuzetnog biodiverzitetnog bogatstva, obezbjeđujući značajna staništa za mnoge vrste flore i faune. Neke od ovih vrsta su endemične, kao na primjer: Belvica (*Salmo ohridanus*), Ohridska pastrmka (*Salmo letnica*), Prespanski skobalj (*Chondrostoma prespense*), Ljolja (*Scardinius knezevici*), itd., dok se mnoge druge razmnožavaju u slivu u izuzetno velikom broju u odnosu na druge djelove Evrope, kao što su Kudravi pelikan (*Pelecanus crispus*), Veliki bijeli pelican (*Pelecanus onocrotalus*), kormoran (Pygmy Cormorant), Mali vranac (*Microcarbo pygmaeus*), itd. Ovo je vjerovatno posledica geografske "fragmentacije" i "izolacije" djelova sistema u jezerima, dolinama, podzemnim pećinama i rijekama itd., te ogromne netaknute planinske oblasti i ukupne relativno niske gustine naseljenosti. Međutim, ovo se mijenja.

Putanja sliva rijeke Drim do Jadranskog mora

Drim protiče kroz planinska područja jugozapadnog Balkana prema Jadranskom moru, predstavljajući treću najveću pritoku evropskom dijelu Mediteranskog mora. Rijeka Drim ima dvije glavne pritoke, Crni i Bijeli Drim. Otičući iz Ohridskog jezera, Crni Drim napušta Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju i ulazi u Albaniju. Bijeli Drim izvire na Kosovu i protiče kroz Albaniju, gdje se spaja sa Crnim Drimom, zajedno formirajući rijeku Drim. Protičući dalje kroz Albaniju, jedan krak Drima se spaja sa rijekom Bojanom blizu Skadra, a drugi krak se uliva direktno u Jadransko more južno od Skadra, blizu grada Leže. Svako od ovih vodnih tijela je spojeno brojnim močvarama, pritokama, malim rijekama i potocima duž njihove putanje.

Sliv rijeke Drim: Koliko vrijedi?

Sliv Drima je složen živi sistem. Bez svog vitalnog sastojka, vode, sistem koji danas vidimo i poznajemo ne bi postojao. Voda je ključna vrijednost kako ekonomskog razvoja tako i kvaliteta života. Bez obzira da li smo svjesni toga ili ne, slatkovodni ekosistemi zajedno sa svakim dijelom biodiverziteta koji podržavaju i usluge koje pružaju, blisko su isprepletani sa našim "harmoničnim" postojanjem i blagostanjem. Međupovezani rječni slivovi koji pružaju prostor ekosistemima i zajednicama, omogućavaju obilje pogodnosti svojim stanovnicima. Sve zemlje koje dijele Drim oslanjaju se na vode proširenog sliva ove rijeke (i njihovo robustno stanje) kao ekonomskog resursa; jer voda predstavlja vitalan resurs za: potrebe snabdijevanja stanovništva pitkom vodom, poljoprivredu i stočarstvo, industriju, ribolov, rekreaciju i turizam, proizvodnju električne energije i plovidbu. Treba se jako dobro brinuti o nečemu ovako vrijednom.

8

Sliv rijeke Drim u opasnosti: ključni problemi i uticaji

Raznovrsni i često sukobljeni načini upotrebe i neodrživi pristupi upravljanja koji se primjenjuju u slivu Drima stvaraju ozbiljne pritiske na ekosistem Drima, što vodi do njegove degradacije. Neki od ovih ključnih pritisaka su: čvrsti otpad i morsko smeće; otpadne vode; neodrživa upotreba vodnih resursa (uključujući i izgradnju brana); eksploatacija minerala/ruda; intenzivna poljoprivreda i šumarstvo; nekontrolisan i često ilegalan lov i ribolov; nepravilno korišćenje zemljišta i urbani razvoj; neodrživi turizam; povećanje varijabilnosti klime.

Ovi problemi vode do širokog spektra uticaja kao što su: krčenje šuma, zagađenje površinskih i podzemnih voda, ubrzana erozija zemljišta, salinizacija, gubitak vrijednih ekosistema i biodiverziteta, češće i opasnije poplave, povećanje rizika po zdravlje itd.

▼ Lake Podgorechko, Jablanica Mountain © Thomais Vlachogianni

▲ *Ulcinj Salinas, Montenegro* © Thomais Vlachogianni

▼ *Phalacrocorax carbo* © Gregor Šubic

Ohridsko jezero: jedno od malobrojnih drevnih jezera na svijetu

Ohridsko jezero se smatra za jedno od najdubljih (maksimum 280m) i najstarijih jezera u Evropi, njegova starost je procijenjena između 2 i 10 miliona godina. Jezero se uglavnom prihranjuje podzemnim vodama (oko 50%) i iz nekoliko kraških izvora (Sveti Naum doprinosi sa približno 75% ukupnog podzemnog priliva, Tuhsemist sa 25%) na jugoistočnoj obali jezera. Kraški vodonosnik dobija vodu iz jezera Prespa, koja u potpunosti otiče u kraški sistem na 150 metara iznad nivoa vode Ohridskog jezera.

Vjerovatno zbog svog dugog postojanja i izolacije od strane okolnih brda i planina, ovdje su se razvile jedinstvene varijacije biljaka i životinja. Približno 1200 autohtonih vrsta, od kojih je više od 220 endemično, žive u jezeru. Jezer-ski puževi (Mollusca) je konkretan su primjer veoma visokog endemizma. Ohridsko jezero skriva izvanredne vrste riba, među kojima su poznate ohridska pastrmka (*Salmo letnica*) i belvica (*Salmo ohridanus*). Trske na obali jezera i močvare pružaju stanište mnogim vrstama, od kojih su neke rijetke ili ugrožene. Ovdje spadaju kudravi pelikan, patka njorka, orao klokotaš i orao krstaš.

▲ Crnojevića river, Montenegro © Thomais Vlachogianni

▲ *Sagittaria sagittifolia* © Milan Vogrin

▲ *Lake Shkoder/Skadar* © Thomais Vlachogianni

Skadarsko jezero: najveće jezero na Balkanu

Od svih balkanskih jezera, Skadarsko jezero ima najveću površinu. Dijele ga Crna Gora i Albanija, sa granicom na jugo-istočnom dijelu jezera. Rijeka Bojana povezuje jezero sa Jadranskim morem, dok rijeka Drim obezbjeđuje vezu sa Ohridskim jezerom. Skadarsko jezero je opšte poznata slatkovodna ključna biodiverzitetska tačka i domaćin širokom spektru endemičnih i rijetkih, ili čak ugroženih biljnih i životinjskih vrsta. Smatra se da je Skadarsko jezero od visokog međunarodnog značaja, naročito zbog svoje

faune ptica. Preko 80 vrsta viših vodenih biljaka se nalazi ovdje, od kojih su neke endemične ili ugrožene, kao na primjer: Vodena paprat (*Marsilea quadrifolia*), Žuti lokvanj (*Nuphar* spp.), Kasoranja (*Trapa natans*), Strelica (*Sagittaria sagittifolia*) *Najas marina*, *Schoenoplectus lacustris*, Mriješnjak (*Potamogeton*), Drijemovac (*Leucium aestivum*), itd. Jezero se može pohvaliti sa 49 vrsta ribe, među kojima je šest vrsta pastrmke. Neke vrste riba migriraju u more, kao na primjer ugrožena atlantska jesetra *Acipenser sturio*.

Veliko i Malo Prespansko jezero: utočište za živi svijet

Prekogranični Prespanski basen se sastoji od dva jezera. Veliko (Megali ili Makro) Prespansko jezero i Malo (Mikri ili Mikro) Prespansko jezero, koje su odvojeni uskim zemljanim pojasom. Granice Albanije, Grčke i Bivše Jugoslovsanske Republike Makedonije se susreću u vodama većeg jezera, Velikog Prespanskog jezera. Veliko Prespansko jezero je među najstarijim evropskim jezerima i ono snabdijeva jednako staro (ali mnogo veće) Ohridsko jezero na sjeverozapadukroz podzemne izvore. Malo Prespansko jezero dijele Albanija i Grčka. Ova dva jezera su nekada bila spojena u jedan jezerski basen ali sedamdesetih godina prošlog vijeka su razdvojena kako bi se upravljalo vodostajem Malog Prespanskog jezera. Pretpostavlja se da je Prespanski region, zajedno sa Ohridskim jezerom i presušanim jezerom Malik (basen Korče) ostatak opsežnog sistema jezera starog million godina.

Prespanski basen je dom raznovrsnih staništa i životnih oblika koji čine složen mozaik prirode: od jezera i vlažnih staništa, do hrastovih i bukovih šuma i planinskih pašnjaka. Prespa je najpoznatija po svojoj šumi borovnicekleke i pelikanima koji se gnijezde na njemu. Ne samo da se preko 1200 pari kudravih pelikana gnijezdi u trščacima Malog Prespanskog jezera, koji čini jedan od rijetkih lokaliteta u Evropi gdje se ova vrsta gnijezdi, već predstavljaju i najveću koloniju na svijetu. Više od 270 vrsta ptica se nalaze u ovoj oblasti, od kojih su neke rijetke, kao što su veliki bijeli pelikan, mali vranac, sedam vrsta čaplji, divlja guska i crni ibis. Region Prespe sadrži širok spektar, više od 1500 biljnih vrsta, među kojima je i prespanska kičica (*Centaurea prespana*). Prespanska jezera su dom sisarima, reptilima i vodozemcima kao i dvadeset tri vrste ribe, od kojih je osam endemičnih kao što je prespanska pastrmka (*Salmo peristericus*).

▼ Ohrid Lake © Thomais Vlachogianni

◀ Otus scops © iStock.com/Alba Casals Mitjà

Rijeka Bojana: mozaik biološki bogatih staništa

Rijeka Bojana dužine 44 kilometara odvodi vode iz Skadarskog jezera i uliva se u Jadransko more, formirajući rijedak primjer prirodnih delti. Rijeka, koju dijele Albanija i Crna Gora, formirala je bogat i raznovrstan pejzaž, koji je podstakao zapanjujuću raznovrsnost biljnog i životinjskog svijeta. Rijeka Bojana je mozaik prirode sačinjen od raznovrsnih staništa, uključujući slatke vode (jezera i rijeke), slane vode (ušće i lagune), šume, slatkovodne bare, vlažne pašnjake, pješčane obale i kamenita staništa. Ova staništa predstavljaju sklonište raznovrsne flore i faune, od kojih su neke vrste globalno ugrožene i/ili rijetke, kao što su: močvarna orhideja (*Nacampsis laxiflora*), riječna školjka (*Unio crassus*), veliki dukat (*Lycaena dispar*), atlantska jesetra (*Acipenser sturio*), bjeloglava patka (*Oxyura leucocephala*), jadranska pastrmka (*Salmo obtusirostris*), vidra (*Lutra lutra*), žaba kreketuša (*Hyla arborea*), itd. Izuzetna karakteristika rijeke Bojane je njena uloga migracionog puta za ribe i ptice. Ovo područje je dio jednog od tri sjever-jug migraciona puta evropskih ptica. Ovo područje je lokalitet gniježđenja za vrste ptica koje su od velike važnosti za očuvanje u Evropi, kao što su: bijeli kašikar (*Platalea leucorodia*), kratkoprsti kobac (*Accipiter brevipes*), pomrakuše (*Camprimulgus europaeus*), čuk (*Otus scops*), itd.

▲ Lutra lutra © iStock.com/Stephen Meese

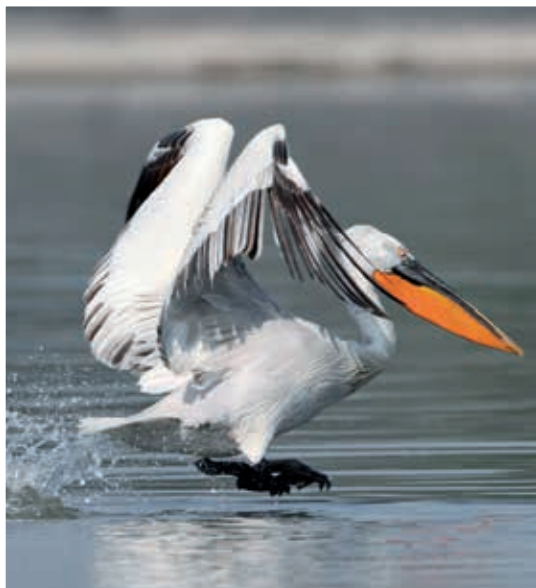
▼ *Himantopus himantopus* © Milan Vogrin

Crni i Bijeli Drim

Rijeku Drim i okolna planinska područja odlikuje raznovrsna flora i fauna. Crni Drim je rijeka koju dijele Bivša Jugoslovska Republika Makedonija i Albanija. Ističe iz Ohridskog jezera u Strugi i posle nekih pedeset kilometara dostiže do Albanije, zapadno od Debra. Spaja se sa Bijelim Drimom - rijekom dužine 175 kilometara koju dijele Albanija i Kosovo - u Kukešu, formirajući rijeku Drim koja se uliva u Jadransko more. Drim sa svojim pritokama je domaćin brojnim grupama životinja, među kojima su i: zmijuljica (*Eudontomyzon stankokaramani*), zrakoperka (*Barbus rebeli*), ohridska gaovica (*Pelagius minutus*), Albanska bodorka (*Rutilus karamani*), slatkovodni sunder (*Spongilla stankovici*), i mnoge druge.

▲ *Pelecanus crispus* © Milan Vogrin

▲ *Fishing trouts at Lake Shkoder/Skadar* © Thomais Vlachogianni

VRSTE

— U SREDIŠTU —

PAŽNJE

Kudravi (Dalmatinski) pelikan *Pelecanus crispus*: ključne vrste regiona

Među brojnim vrstama ptica u slivu rijeke Drim, dalmatinski pelikan (*Pelecanus crispus*) je bez sumnje jedan od ključnih vrsta regiona. Areal Dalmatinskog pelikana je mozaično raspoređen na prostoru od Balkana do Centralne Azije. Oko četvrtina njihove globalne populacije se gnijezdi u Evropi a najveća kolonija se nalazi na Malom Prespanskom jezeru sa oko 1200 parova. Pelikani se razmnožavaju među vodenom vegetacijom na plutajućim ili stacionarnim ostrvima, izolovani od kopna kako bi obezbijedili svoj opstanak od predatorskih vrsta sisara. Gnijezda se obično sastoje od gomila trske, trave i pruča i mogu biti do jednog metra visine i 1,5 metara u prečniku. Pelikani se hrane ribom, naročito šaranom, smuđem, crvenoperkom, bodorkom i štukom. Opadanje broja pelikana u prošlosti je prvenstveno bilo posledica isušivanja močvara, ilegalnog lova i proganjanja od strane ribara. Druge stalne prijetnje su uznemiravanje od strane turista, promjene i uništavanje močvara, zagađenje vode, sudari sa nadzemnim elektroenergetskim vodovima i pretjerana eksploatacija zaliha ribe.

Evropska jegulja *Anguilla Anguilla*: kritično ugrožena vrsta

Karakteristični primjer ugroženih vrsta u regionu je evropska jegulja (*Anguilla Anguilla*), koja je istorijski koristila rijeku Drim da migrira između Ohridskog i Skadarskog jezera i Jadranskog mora. Promjene vodotoka (uglavnom zbog brana) i kvaliteta i kvantiteta vodnih resursa širom slivnog područja, izazvali su veliku štetu na ribljim migratornim putevima, i na taj način kritično ugrozili evropsku jegulju (IUCN Crvena lista) i druge vrste, koje se suočavaju sa visokim rizikom od izumiranja u slivu u neposrednoj budućnosti.

Šume kleke u regionu Prespe

Region Prespanskih jezera je jedan od nekoliko regiona na Balkanu gdje se mogu pronaći dobro očuvane šume kleke. Ova šuma je veoma rijetka u Evropi i uživa poseban sistem zaštite kroz evropsko zakonodavstvo. Grčka je u stvari jedina zemlja Evropske unije gdje postoje šume kleke. Vrste koje prevladavaju je gorska borovica (*Juniperus excelsa*) zajedno sa *Juniperus foetidissima* koja se takođe pojavljuje u određenim područjima. Prespanske šume kleke sa dobro očuvanim i dugoživićim šumarcima borovnice su od posebne važnosti jer čine dom stotinama biljnih i životinjskih vrsta, od kojih su mnoge endemične ili su klasifikovane kao ugrožene, u skladu sa međunarodnim ili nacionalnim zakonima.

▲ *Polyommatus icarus* © Thomais Vlachogianni

Poznata Ohridska pastrmka *Salmo letnica*: drevna vrsta u opasnosti

Poznata Ohridska pastrmka (*Salmo letnica*) je drevna i endemična vrsta koja živi u Ohridskom jezeru i rijeci Crni Drim. Lokalni delikates, koji može imati i preko 11 kilograma, postao je predmet brige, jer podaci pokazuju kako su populacije pastrmke ozbiljno ugrožene. Izgleda da je glavni uzrok prekomjeran ribolov, zajedno sa gubitkom staništa i zagađenjem. Druga sve veća prijetnja je uvođenje invazivnih vrsta u jezeru. Posebno zabrinjava alohtona kalifornijska pastrmka koja može zamijeniti autohtonu pastrmku.

Balkanski ris *Lynx lynx balcanicus/martinoi*: ključna vrsta jugozapadnog Balkana na rubu izumiranja

Balkanski ris (*Lynx lynx balcanicus/martinoi*), je rijetka divlja mačka koja naseljava jugozapadni Balkan. Najčešće je nalazimo u pograničnim područjima između Bivše Jugoslovske Republike Makedonije i Albanije, a odatle se širi sjeverno ka Crnoj Gori i Kosovu. Evroazijski ris *Lynx lynx* nestao je iz obližnjih Dinarida početkom XX vijeka, dok je izolovana populacija risa uspjela da preživi u jugozapadnom Balkanu. Danas, njihova populacija je procijenjena na blizu 40 jedinki, što je odraz mnogo goreg stanja od prethodne stručne procjene (2004) od oko stotinu jedinki. Glavne prijetnje balkanskom risu uključuju njihovo direktno proganjanje u prošlosti; pad populacije plijena; fragmentacija, narušavanje i gubitak staništa, djelimično uslovljenih izgradnjom hidroelektrana duž sliva rijeke Drim.

▲ *Lynx lynx balcanicus* © iStock.com/Andy Astbury

▼ Lesser Prespa © Thomais Vlachogianni

ACT 4
DRIN
Living well in harmony
with the Drin

KOORDINISANA AKCIJA ZA ODRŽIVU BUDUĆNOST

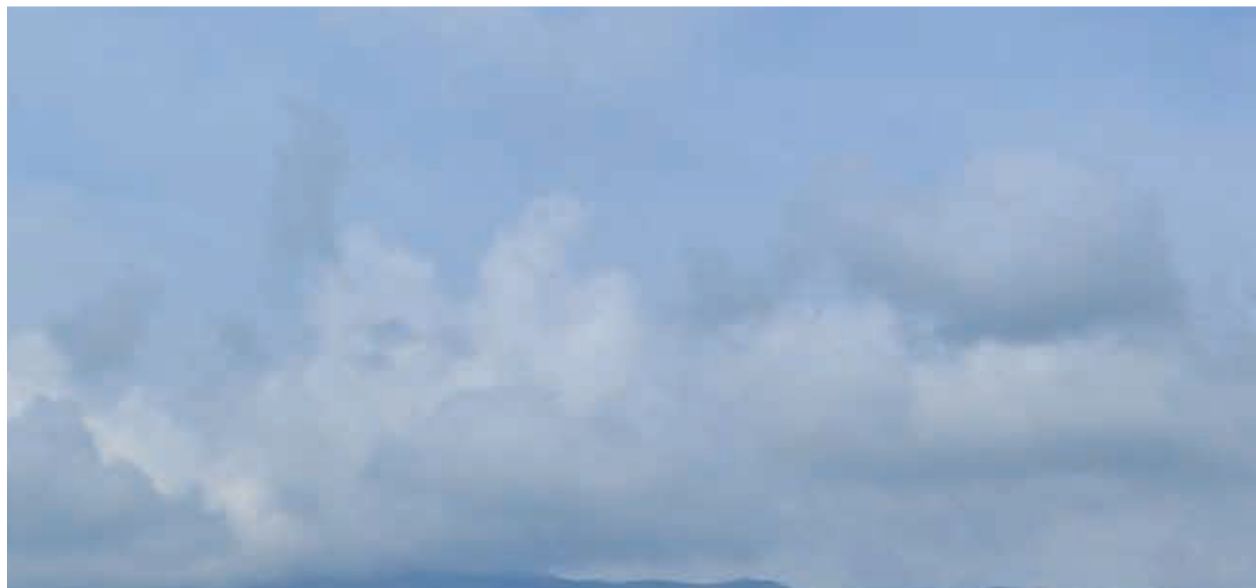
— DRIMSKOG BASENA —

Memorandum o razumjevanju za prošireni sliv rijeke Drim

Koordinisane aktivnosti povodom pitanja koja se odnose na prošireni sliv rijeke Drim nijesu postojale sve do potpisivanja Sporazuma o razumjevanju (Tirana, 25. novembar 2011. godine) od strane resornih ministarstava svih zemalja koje pripadaju slivu. Ovaj sporazum je posljedica Drimskog dijaloga (2008-2011) koji je bio koordinisan od strane Globalnog partnerstva za vode Mediterana (GWP-Med) i UNECE-a.

Cilj Drimskog sporazuma o razumjevanju (Drimski sporazum) je da: „Promoviše zajedničke aktivnosti u cilju koordinisanog i integralnog upravljanja djeljenim vodnim resursima u Drimskom slivu u cilju očuvanja i u mogućoj mjeri obnavljanja ekosistema i ekosistemskih usluga i promovisanja održivog razvoja u širem prekograničnom slivu rijeke Drim“.

Krajnji cilj sprovođenja aktivnosti u proširenom basenu rijeke Drim je postizanje momenta (u budućnosti) kada će se sa upravljanja pojedinačnim vodnim tijelima preći na upravljanje jedinstvenim hidrološki povezanim sistemom proširenog basena rijeke Drim što će u konačnome omogućiti tranziciju: od dijeljenja vodnih resursa i mogućih konfliktnih upotreba ka dijeljenju koristi između svih zainteresovanih strana.

Koordinisana akcija za Drim

Proces koji je nazvan “Koordinisana akcija za Drim” uspostavljen je za potrebe Drimskog sporazuma- nakon potpisivanja istog. U skladu sa odredbama Sporazuma uspostavljena je i odgovarajuća institucionalna struktura. Drin Core Grupa (DCG) je tijelo koje ima mandat da koordiniše aktivnosti u pravcu implementacije Sporazuma.

Sekretarijat DCG pruža tehničku i administrativnu pomoć DCG; GWP-Med služi, u skladu sa delegiranim mandatom od strane strana ugovornica kroz odredbe Sporazuma, kao Sekretarijat. Aktivnosti na implementaciji Sporazuma su trenutno podržane od strane Globalnog fonda za životnu sredinu (GEF)¹ kroz GEF Drin Projekat.

¹ www.thegef.org

GEF Drin Projekat

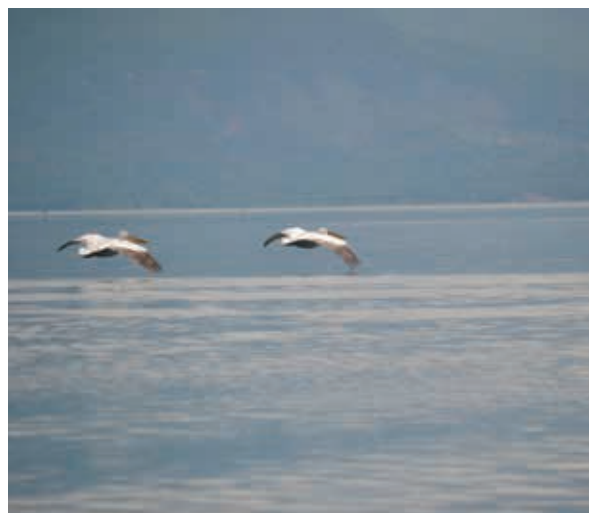
GEF Projekat “Omogućavanje prekogranične saradnje i integralnog upravljanja vodnim resursima u proširenom basenu rijeke Drim” je po sadržaju i ciljevima u potpunosti usklađen sa odredbama Sporazuma.

Cilj projekta je promovisanje “zajedničkog upravljanja djeljenim vodnim resursima prekograničnog basena rijeke Drim, uključujući i uspostavljanje mehanizama za koordinaciju između raznih zajedničkih komisija i komiteta uspostavljenih na nivou sub-basena”. Albanija, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Kosovo i Crna Gora su zemlje korisnice projekta.

UNDP je implementaciona agencija za realizaciju ovog projekta a GWP izvršna jedinica projekta. Drin Core Grupa služi kao Upravni odbor projekta.

▼ Golem Grad © Thomais Vlachogianni

▲ *Pelecanus crispus* © Thomais Vlachogianni

Reference

- Albrecht C, Trajanovski S, Kuhn K, Streit B, Wilke T. Rapid evolution of an ancient lake species flock: Freshwater limpets (Gastropoda: Ancyliidae) in the Balkan Lake Ohrid. *Organisms Diversity & Evolution*, 6 (4): 294–307, 2006.
- Albrecht C, Wilke T. Ancient Lake Ohrid: biodiversity and evolution. *Hydrobiologia*, 615: 103–140, 2008.
- Amataj S, Anovski T, Benischke R, Eftimi R, Gourcy LL, Kola L, Leontiadis I, Micevski E, Stamos A, Zoto J. Tracer methods used to verify the hypothesis of Cvijic about the underground connection between Prespa and Ohrid Lakes. *Environmental Geology* 51 (5), 749–753, 2007.
- Belmecheri S, Namiotko T, Robert C, Von Grafenstein U, Danielopol DL. Climate controlled ostracod preservation in Lake Ohrid. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* 277: 236–245, 2009.
- Breitenmoser-Würsten U, Von Arx M, Bego F, Ivanov G, Keçi E, Melovski D, Schwaderer G, Stojanov A, Spangenberg A, Trajçe A, Linnell JDC. Strategic planning for the conservation of the Balkan lynx. *Proceedings of the III Congress of Ecologists*, 2008.
- Cullaj A, Hasko A, Miho A, Schanz F, Brandl H, Bachofen R. The quality of Albanian natural waters and the human impact. *Environment International*, 31: 133–146, 2005.
- Faloutsos D, Constantianos V, Scoullous M. Assessment of the management of Shared Lake Basins in Southeastern Europe. A report within GEF IW:LEARN Activity D2. GWP-Med, Athens, 2006.
- Griffiths HI, Krystufek B, Reed JM (Eds.) *Balkan Biodiversity: Pattern and Process in the European Hotspot*. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, The Netherlands, 2004.
- Kostoski G, Albrecht C, Trajanovski S, Wilke T. A freshwater biodiversity hotspot under pressure – assessing threats and identifying conservation needs for ancient Lake Ohrid. *Biogeosciences Discuss*, 7: 5347–5382, 2010.
- Matzinger A, Jordanoski M, Veljanoska-Sarafiloska E, Sturm M, Müller B, Wüest A. Is Lake Prespa jeopardizing the ecosystem of ancient Lake Ohrid? *Hydrobiologia*, 553 (1), 89–109, 2006.
- Mazzinia I, Gliozzia E, Kocic R, Soulie-Märsched I, Baneschig I, Sadorih L, Giardinih M, Van Welden A, Bushatij S. Historical evolution and Middle to Late Holocene environmental changes in Lake Shkodra (Albania): New evidences from micropaleontological analysis. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology*, 419: Pages 47–59, 2015.
- Melovski D, Ivanov G, Stojanov A, Avukatov V, Trajçe A, Hoxha B, Von Arx M, Breitenmoser-Würsten U, Hristovski S, Shumka S, Breitenmoser U. Distribution and conservation status of the Balkan lynx (*Lynx lynx balcanicus* Bureš, 1941). *Proceedings of the 4th Congress of Ecologists with International Participation, Ohrid, 12-15 October 2012, MES*.
- Ministry of Environment and Physical Planning. Assessment and evaluation of Biodiversity on national level. Report and National Catalogue (Check List) of Species. Skopje, May 2010.
- Panagiotopoulos K, Aufgebauer A, Schäbitz F, Wagner B. Vegetation and climate history of the Lake Prespa region since the Lateglacial. *Quaternary International* 293, 157–169, 2013.
- Petit R, Aguinagalde I, De Beaulieu JL, Bittkau C, Brewer S, Cheddadi R, Ennos R, Fineschi S, Grivet D, Lascoux M, Mohanty A, Müller-Starck G, Demesure-Musch B, Palmé A, Martin JP, Rendell S, Vendramin GG. Glacial refugia: hotspots but not melting pots of genetic diversity. *Science*, 300(5625): 1563–1565, 2003.
- Ramsar Convention Bureau, Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS). Categories approved by Recommendation 4.7, as amended by Resolution VIII.13 of the Conference of the Contracting Parties. (<https://rsis Ramsar.org/RISapp/files/RISrep/AL1598RIS.pdf>)
- Schneider-Jacoby M, Schwarz U, Sackl P, Dhora D, Saveljic D, Stumberger B. Rapid assessment of the Ecological Value of the Bojana-Buna Delta (Albania / Montenegro). Euronatur, Radolfzell, 2006.
- Scoullous M, Faloutsos D, Libert B. The Drin Coordinated Action. Towards an Integrated Transboundary Water Resources Management. Chapter in "Water Scarcity, Security and Democracy: a Mediterranean Mosaic. Global Water Partnership Mediterranean, Cornell University and the Atkinson Center for a Sustainable Future, 2014.
- Scoullous M, Hatzianestis J. Dissolved and particulate trace metals in a wetland of international importance: Lake Mikri Prespa, Greece. *Water, Air, and Soil Pollution*, 3-4: 307–320, 1989.
- Scoullous M, Hatzianestis J. Trace metals in the sediments of a remote mountain lake: Mikri Prespa, Greece Air Pollution Research Report, 20: 129–146, 1990.
- Scoullous M. Prespa National Park. Management and Protection Importance. Hellenic Society, Athens, 1987.
- Scoullous M. Transboundary IWRM Attempts in the Mediterranean. Emphasis on the Drin River Case and the Involvement of Stakeholders. In "Integrated Water Resources Management in the Mediterranean Region: Dialogue Towards New Strategy". Redouane CA, Rodriguez-Clemente R. (eds.), Dordrecht, Springer, 2012.
- Skoulikidis N, Economou A, Gritzalis K, Zogaris S. Rivers of the Balkans. Chapter in "Tockner K, Uehlinger U, Robinson C. Rivers of Europe.
- Skoulikidis N. The environmental state of rivers in the Balkans—A review within the DPSIR framework. *Science of The Total Environment*, 407 (8), 2501–2516, 2009.
- Society for the Protection of Prespa, SPP, 2011. Number of Species. Retrieved 27.11.2011, from: http://www.spp.gr/spp/species%20chart_en.pdf
- Stankovic S, The Balkan Lake Ohrid and its living world. Monogr Biol 9. Uitgeverij, Dr. W. Junk, Den Haag, Netherlands, 1960.
- Tziritis E. Environmental monitoring of Micro Prespa Lake basin (Western Macedonia, Greece): hydrogeochemical characteristics of water resources and quality trends. *Environmental Monitoring and Assessment*, 186(7):4553–4568, 2014.
- Vemic M, Rousseau D, Du Laing G, Lens P. Distribution and fate of metals in the Montenegrin part of Lake Skadar. *International Journal of Sediment Research*, 29 (3): 357–367, 2014.
- Wagner B, Wilke T. Evolutionary history of the Balkan lakes Ohrid and Prespa, *Biogeo-science*, 8: 995–998, 2011.

▲ *Melitaea Phoebe* © Thomais Vlachogianni

ACT 4 DRIN

Living well in harmony with the Drin

www.act4drin.net

Act4Drin partners

ISBN: 978-960-6793-19-6

Act4Drin promoters

Ova publikacija je razvijena pod okriljem Act4Drin projekta finansiranog iz fonda Partnerstva za kritične ekosisteme: zajedničke inicijative l'Agence Française de Développement, Conservation International, Evropske Unije, Globalnog fonda za životnu sredinu, Vlade Japana, MacArthur Fondacije i Svjetske banke. Osnovni cilj CEPF je da osigura da se civilno društvo uključi u zaštitu biodiverziteta.

Drugo izdanje je štampano u saradnji sa Globalnim partnerstvom za vode Mediterana, pod okriljem DRIN CORDA i uz podršku GEF Drin Projekta.

